

POSTANOWIENIE

Dnia 4 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski

w sprawie radcy prawnego J.K., obwinionego o popełnienie przewinień dyscyplinarnych określonych w art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z art. 20 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w zw. z art. 61 ust. 1 i art. 64 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, na posiedzeniu w dniu 4 września 2024 r., kasacji wniesionej przez obrońcę obwinionego od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie z dnia 4 sierpnia 2022 r., sygn. akt [...], utrzymującego w mocy orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] z dnia 17 listopada 2021 r. o sygn. akt [...]

oddala kasację jako oczywiście bezzasadną, a wydatkami postępowania kasacyjnego w kwocie 20 zł (dwudziestu złotych) obciąża radcę prawnego J. K.

UZASADNIENIE

Radcy prawny J. K. został obwiniony o to, że

1) w piśmie z dnia 29 stycznia 2018 roku opatrzonym miejscowością K. złożonym do sprawy dyscyplinarnej toczonej przed Rzecznikiem Dyscyplinarnym przy OIRP [...] pod sygnaturą [...] (OSD sygn. akt [...]) złożył w swoim imieniu jako obwiniony wniosek o przesłuchanie radców prawnych Z. Z. i A. Z., którzy to mieli stosownie do wniosku zeznać na okoliczności związane z tajemnicą zawodową radcy prawnego, tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64

ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (dalej powoływana jako: ustawa o radcach prawnych) w zw. z art. 20 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego w sposób zawiniony uchybił ślubowaniu radcowskiemu oraz zasadom kodeksu etyki zawodowej,

2) w piśmie z dnia 31 lipca 2019 roku opatrzonym miejscowością K., złożonym do sprawy dyscyplinarnej toczonej przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym przy OIRP [...] pod sygnaturą [...] (sygn. akt postępowania przygotowawczego [...]), złożył w swoim imieniu jako obwiniony wniosek o przesłuchanie w charakterze świadka zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego radcę prawnego W. P., jakoby W. P. w swojej kancelarii w P. w dniu 12 lutego 2018 roku, w którym obwiniony został wezwany w celu postawienia zarzutu dyscyplinarnego w sprawie o sygn. akt [...], podczas rozmowy poinformował obwinionego, iż córka K. Z., A. C. złożyła propozycję W. P. gratyfikacji finansowej za doprowadzenie do ukarania osoby obwinionego, tj. o podanie nieprawdy, gdyż W. P. nigdy takiej informacji nie przekazał obwinionemu, tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 61 ust. 1, art. 64 ust. 2 pkt 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, w sposób zawiniony uchybił ślubowaniu radcowskiemu oraz zasadom kodeksu etyki zawodowej.

Orzeczeniem z dnia 17 listopada 2021 r., sygn. akt [...], Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych [...]:

I. uznał obwinionego radcę prawnego J. K. za winnego popełnienia zarzucanego mu przewinienia dyscyplinarnego polegającego na tym, że w piśmie z dnia 29 stycznia 2018 roku opatrzonym miejscowością K. złożonym do sprawy dyscyplinarnej toczonej przed Rzecznikiem Dyscyplinarnym przy OIRP [...] pod sygnaturą [...] (OSD sygn. akt [...]) złożył w swoim imieniu jako obwiniony wniosek o przesłuchanie radców prawnych Z. Z. i A. Z., którzy to mieli stosownie do wniosku zeznać na okoliczności związane z tajemnicą zawodową radcy prawnego, tj. przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 20 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego i za to na podstawie art. 65 ust. 1 pkt 2 ustawy o radcach prawnych wymierzył mu karę nagany oraz na

podstawie art. 65 ust. 2a ustawy o radcach prawnych orzekł zakaz wykonywania patronatu na okres dwóch lat;

II. uznał obwinionego radcę prawnego J. K. za winnego popełnienia zarzucanego mu przewinienia dyscyplinarnego polegającego na tym, że w piśmie z dnia 31 lipca 2019 roku opatrzonym miejscowością K., złożonym do sprawy dyscyplinarnej toczonej przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym przy OIRP [...] pod sygnaturą [...] (sygn. akt postępowania przygotowawczego [...]), złożył w swoim imieniu jako obwiniony wniosek o przesłuchanie w charakterze świadka zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego radcę prawnego W. P., jakoby W. P. w swojej kancelarii w P. w dniu 12 lutego 2018 roku, w którym obwiniony został wezwany w celu postawienia zarzutu dyscyplinarnego w sprawie o sygn. akt [...], podczas rozmowy poinformował obwinionego, iż córka K. Z., A. C. złożyła propozycję W. P. gratyfikacji finansowej za doprowadzenie do ukarania osoby obwinionego, tj. o podanie nieprawdy, gdyż W. P. nigdy takiej informacji nie przekazał obwinionemu, tj. przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 61 ust. 1, art. 64 ust. 2 pkt 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego i za to na podstawie art. 65 ust. 1 pkt 2 ustawy o radcach prawnych wymierzył mu karę nagany.

III. na podstawie art. 65¹ ust. 1 ustawy o radcach prawnych połączył wymierzone w pkt I i II orzeczenia kary i wymierzył obwinionemu J. K. karę łączną nagany oraz zakaz wykonywania patronatu na okres dwóch lat.

IV. Na podstawie art. 70⁶ ustawy o radcach prawnych obciążył radcę prawnego J. K. kosztami postępowania dyscyplinarnego i zasądził od niego na rzecz Okręgowej Izby Radców Prawnych [...] kwotę 3.000,00 zł.

Odwołanie od powyższego rozstrzygnięcia wniósł obrońca obwinionego, który zaskarżył je na jego korzyść, podnosząc:

1. błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na wadliwym przyjęciu przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych [...], że Obwiniony w piśmie z dnia 29.01.2018 r., złożonym do sprawy dyscyplinarnej toczonej przed rzecznikiem Dyscyplinarnym przy OIRP [...] pod sygn. akt: [...], złożył w swoim imieniu jako Obwiniony wniosek o przesłuchanie radców prawnych

Z. Z. i A. Z. na okoliczności związane z tajemnicą zawodową radcy prawnego, w przypadku, gdy z treści pisma z dnia 29.01.2018r. wynika wprost, że świadkowie zostali powołani na tezy dowodowe które nie dotyczą tajemnicy zawodowej radcy prawnego, tj. r.pr. A. Z. na okoliczność (... orientuje się w zasadach podpisywania porozumień w Kancelarii, czy obecności p. A. B. w siedzibie Kancelarii...) i r.pr. Z. Z. na okoliczność (.... sposobu prowadzenia negocjacji w sprawie dłużnika R.);

2. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na wadliwym przyjęciu przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny przy Okręgowej Izbie Radców Prawych [...], że Obwiniony w piśmie z dnia 31.07.2019r., złożonym do sprawy dyscyplinarnej toczzonej przed rzecznikiem Sądem Dyscyplinarnym przy OIRP [...] pod sygn. akt: [...], złożył w swoim imieniu jako Obwiniony, wniosek o przesłuchanie w charakterze świadka radcy prawnego W. P., jakoby W. P. w swojej kancelarii w P. w dniu 12.02.2018r., w którym Obwiniony został wezwany w celu postawienia zarzutu dyscyplinarnego w sprawie o sygn. akt: [...], podczas rozmowy poinformował Obwinionego, że córka K. Z., A. C. złożyła propozycję W. P. gratyfikacji finansowej za doprowadzenie do ukarania Obwinionego, w przypadku Obwiniony usłyszał tą informację od swojej żony oraz wprost z treści pisma z dnia 12.02.2018r. nie wynika, że to radca prawny W. P. przekazał Obwinionemu tą informację;

3. naruszenie przepisów postępowania poprzez brak wszechstronnego rozważenia w sprawie zebranego materiału dowodowego, tj.:

a) naruszenie art. 7 w wz. z art. 7 i art. 410 k.p.k. w zw. z § 14 Uchwały Nr 98/IX/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 11 września 2015 r. w sprawie zasad działania Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego, rzeczników dyscyplinarnych, a także ich zastępców oraz trybu i sposobu wyboru zastępców Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego i zastępców rzeczników dyscyplinarnych stanowiącym, że w dochodzeniu dyscyplinarnym, w celu ustalenia czy zostało popełnione przewinienie dyscyplinarne Rzecznik zobowiązany jest do wszechstronnego zbadania okoliczności wskazanych w zawiadomieniu, w przypadku gdy Okręgowy Sąd Dyscyplinarny przy OIRP [...] poprzez nienależytą, dowolną - a nie swobodną, w efekcie powierzchowną i jednostronną ocenę

zebranych dowodów, dodatkowo której przeczą wskazania wiedzy i doświadczenia życiowego, i tak:

- bezkrytyczne przyznanie pełnej wiarygodności zeznaniom świadka W. P., którym przeczą spójne i wzajemnie się uzupełniające zeznania świadka I. K. i obwinionego J. K.; pominięcie przy ocenie dowodu z zeznań świadka W. P. wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, w tym tak istotnych okoliczności jak wręcz wybitnie jaskrawe lekceważące podchodzenie świadka r.pr. W. P. do obowiązków zastępcy rzecznika dyscyplinarnego co przejawiało się wykonywaniem tych obowiązków polegających na prowadzeniu przesłuchań w swojej prywatnej kancelarii - gdzie wzywał świadków i strony pod poważnymi rygorami prawnymi - a nie w siedzibie OIRP, gdzie nie było możliwości doprowadzenia do sytuacji rozmów rzecznika dyscyplinarnego z osobami postronnymi towarzyszącymi tylko stronom czynności procesowych. Czy też korzystanie przy prowadzonych czynnościach procesowych z pomocy świadka r.pr. M. L., którego świadek r.pr. W. P. dopuścił do wykonywania czynności protokolanta bez zachowania rygorów art. 144 k.p.k.

- bezkrytyczne przyznanie pełnej wiarygodności zeznaniom świadka r.pr. M. L., który w czasie spotkań obwinionego, świadka I. K., świadka r.pr. W. P. był jednocześnie pracownikiem świadka W. P., tym samym pozostawał w bezdyskusyjnej podległości i zależności służbowej, jednocześnie pomagając jako osoba protokolująca czynności procesowe podejmowane przez r.pr. W. P. działającego jako zastępcę rzecznika dyscyplinarnego,

- uchylenie pytań obrony do świadka M. L. dotyczących jego umocowania formalnego wynikającego z art. 144 k.p.k., co prowadziło do braku możliwości sprawdzenia wiarygodności tego świadka,

- nieprzeprowadzenie przesłuchania radców prawnych Z. Z. i A. Z. w sposób wymagany procedurą postępowania karnego a oparcie się na pismach w/w radców prawnych, które zostały uzyskane przez rzecznika dyscyplinarnego w sposób naruszający prawa świadka oraz prawa obwinionego,

- nienadrobienie tych błędów przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny w toku postępowania, mimo posiadania możliwości do wezwania w/w świadków w celu

złożenia zeznań przed OSD lub poprzez zwrot sprawy do rzecznika dyscyplinarnego celem jej uzupełnienia.

b) naruszenie art. 167 w zw. z 9 § 1 k.p.k. polegające na zaniechaniu prowadzenia postępowania i dokonania czynności z urzędu poprzez:

- przeprowadzenia przesłuchania r. pr. Z. Z. i A. Z. oraz A. C.,
- skonfrontowanie r. pr. W. P. z A. C. w zakresie treści ich rozmów osobistych i telefonicznych oraz wiedzy A. C. o przebiegu i treści rozmów osobistych i telefonicznych jej ojca K. Z. z zastępcą rzecznika dyscyplinarnego r. pr. W. P.,
- przeprowadzenia przesłuchania ustnego wraz z pouczeniem o prawach i obowiązkach świadków r. pr. Z. Z. i A. Z.

4. naruszenie art. 150 k.p.k. poprzez oparcie zaskarżonego orzeczenia na protokołach przesłuchania (protokół przesłuchania świadka/zawiadamiającego r.pr. W. P. z dnia 12.02.2020 r., protokół przesłuchania świadka/zawiadamiającego r.pr. M. L. z dnia 12.02.2020 r.), jak również protokołów przesłuchań A. C. z dni 27.12.2017 i 02.10.2018, które nie mają waloru mocy dowodowej z uwagi na to, że w treści protokołów brak jest wzmianki o tym, że przed podpisaniem protokoły zostały odczytane i uczyniono o tym wzmiankę w treści protokołu. Brak jest również informacji o tym, czy przesłuchiwany świadek zgadza się z treścią protokołu, co przy jednoczesnym pominięciu przez OSD odczytania wcześniejszych zeznań świadków W. P. i M. L. wraz z uzyskaniem lub nie uzyskaniem informacji czy podtrzymują swoje wcześniejsze zeznania dyskwalifikuje ten materiał jako wiarygodny dowód w postępowaniu;

5. naruszenie art. 313 § 1 i art. 353 § 1 i 2 k.p.k. poprzez sporządzenie postanowienia o przedstawieniu zarzutów, jednakże nie ogłoszenie go niezwłocznie obwinionemu i nie przesłuchanie go, i to bez zajścia okoliczności wskazujących, że ogłoszenie postanowienia lub przesłuchanie obwinionego nie jest możliwe z powodu jego ukrywania się lub nieobecności w kraju przy jednoczesnym naruszeniu prawa obwinionego do zapewnienia minimum 7 dni na przygotowanie się do czynności postawienia zarzutów licząc od chwili odebrania wezwania do czasu zaplanowanej czynności przy jednoczesnym zignorowaniu przez rzecznika

dyscyplinarnego wniosku obwinionego wskazującego na naruszenie terminu gwarancyjnego i wskazującego gotowość obwinionego do stawienia się na termin późniejszy, tj. 4 stycznia 2021 wyznaczony jednocześnie przez rzecznika dyscyplinarnego, oraz skierowanie mimo tego braku formalnego wniosku o ukaranie przy jednoczesnym nie uznaniu przez OSD, iż w tym zakresie doszło do naruszenia art. 337 k.p.k. w zakresie kontroli wymagań formalnych wniosku o ukaranie;

6. naruszenie art. 143 k.p.k. w zw. z art. 191 § 2 k.p.k. w zw. z art. 183 § 1 k.p.k. poprzez niespisanie protokołu zeznań świadków r. pr. Z. Z. i A. Z., nie pouczenie w/w świadków o przysługujących im prawach i obowiązkach oraz wykorzystanie ich pism jako dowodów przez rzecznika dyscyplinarnego i OSD;

7. obrazę prawa materialnego w zakresie błędnej kwalifikacji prawnej czynu tj.;

- przypisanie obwinionemu naruszenia art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 20 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, w przypadku gdy nie zaszły przesłanki pozytywne do tej kwalifikacji czynu, tj. tezy dowodowe z wniosku dowodowego obwinionego z piśmie z dnia 29.01.2018 r. złożonym do sprawy [...] o przesłuchanie jako świadków radców prawnych Z. Z. i A. Z., nie dotyczyły tajemnicy zawodowej radców prawnych,

- przypisanie obwinionemu naruszenia art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 61 ust. 1, art. 64 ust. 2 pkt 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, w przypadku, gdy nie zaszły przesłanki pozytywne do tej kwalifikacji czynu, tj. Obwiniony w piśmie z dnia 31.07.2019 r., złożonym do sprawy dyscyplinarnej toczonej przed rzecznikiem Sądem Dyscyplinarnym przy OIRP [...] pod sygn. akt: [...], złożył wniosek o przesłuchanie w charakterze świadka radcy prawnego W. P. nie wskazując, że od świadka uzyskał bezpośrednio informację o propozycji gratyfikacji finansowej od A. C.. W piśmie tym obwiniony J. K. przedstawia to co usłyszał (nie wskazując od kogo) na temat propozycji A. C. wobec zastępcy rzecznika dyscyplinarnego W. P.

Formułując powyższe zarzuty obwiniony wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i zasądzenie na rzecz obwinionego kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów obrony według norm przepisanych.

Obronca obwinionego złożył następnie uzupełnienie odwołania wraz z wnioskami dowodowymi.

Orzeczeniem z dnia 4 sierpnia 2022 r., sygn. akt [...], Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie, zasądzając od obwinionego J. K. koszty postępowania odwoławczego w kwocie 1800,00 zł na rzecz Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie.

Kasację od powyższego rozstrzygnięcia wniósł obrońca obwinionego, który zaskarżył je w całości na jego korzyść, podnosząc rażące naruszenie prawa, tj.:

1. obrazę prawa procesowego, tj. art. 313 § 1 i art. 353 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych poprzez całkowite zdeprecjonowanie faktu, że postanowienie o przedstawieniu zarzutów nie zostało niezwłocznie ogłoszone obwinionemu i nie doszło wówczas do jego przesłuchania - i to bez zająścia okoliczności wskazujących na to, że ogłoszenie postanowienia lub przesłuchanie obwinionego nie jest możliwe z powodu jego ukrywania się lub nieobecności w kraju - przy jednoczesnym naruszeniu prawa obwinionego do zapewnienia mu minimum 7 dni na przygotowanie się do czynności postawienia zarzutów, licząc od chwili odebrania wezwania do czasu zaplanowanej czynności, oraz jednoczesnym zignorowaniu przez rzecznika dyscyplinarnego wniosku obwinionego wskazującego na naruszenie terminu gwarancyjnego i wskazującego gotowość obwinionego do stawienia się na termin późniejszy, tj. 4 stycznia, który został także wskazany „zamiennie” przez rzecznika dyscyplinarnego, oraz skierowaniu, mimo tych uchybień, wniosku o ukaranie przy jednoczesnym nieuznaniu przez OSD i WSD, iż w tym zakresie doszło do naruszenia art. 337 k.p.k. w zakresie kontroli wymagań formalnych wniosku o ukaranie;

2. obrazę prawa procesowego, tj. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych poprzez przyjęcie a priori przez OSD i WSD założenia, że wniosek o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków w osobach r. pr. Z. Z. i A.

Z. zmierzał do ich przesłuchania na okoliczności objęte tajemnicą zawodową, choć nie wynikało to z tezy dowodowej, a nie jest z góry wykluczone zawnioskowanie i przeprowadzenie dowodu z zeznań innego radcy prawnego w postępowaniu dyscyplinarnym dotyczącym radcy prawnego - tym bardziej, że w niniejszym postępowaniu przeprowadzono takie dowody z zeznań r. pr. W. P. i r. pr. M. L.;

3. obrazę prawa procesowego, tj. art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych poprzez przyjęcie, że wniosek o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego r. pr. W. P. stanowił zachowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub godnością zawodu, lub naruszało szacunek i lojalność wobec organów samorządu radców prawnych, choć nie wynikało to z zebranego w sprawie materiału dowodowego;

4. obrazę prawa materialnego, tj. art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 20 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu z góry założenia, że złożony przez obwinionego wniosek o przeprowadzenie dowodu z zeznań w charakterze świadków innych radców prawnych stanowi naruszenie tych przepisów, mimo iż tezy dowodowe nie wskazywały na konieczność ujawnienia tajemnicy zawodowej przez tych radców prawnych, a interpretacja i tok myślenia OSD i WSD prowadzi do sytuacji, w której każdy wniosek o przeprowadzenie dowodu z zeznań w charakterze świadka innego radcy prawnego stanowiłby naruszenie tych przepisów;

5. obrazę prawa materialnego, tj. art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. art. 61 ust. 1 i art. 64 ust. 2 pkt 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że obwiniony swoim zachowaniem naruszył te przepisy, choć nie wiadomo jaka interpretacja tych przepisów doprowadziła OSD i WSD do takiego wniosku, a obwiniony - skoro nie sprawuje żadnej funkcji w organach samorządu w OIRP w Poznaniu - nie mógł postąpić niezgodnie z art. 64 ust. 2 pkt 1 KERP.

Podnosząc powyższe zarzuty autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i uniewinnienie obwinionego oraz zasądzenie na rzecz obwinionego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów obrony według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Analiza wywiedzionego przez obrońcę obwinionego nadzwyczajnego środka zaskarżenia prowadzi do wniosku, iż kasacja jest bezzasadna w stopniu oczywistym.

Przypomnieć wymaga, że podstawą kasacyjną w postępowaniu dyscyplinarnym radców prawnych może być rażąca naruszenie prawa (materialnego bądź procesowego), a także rażąca niewspółmierność kary dyscyplinarnej (art. 62³ ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych), przy czym - co w kontekście przyjętej przez skarżącego redakcji zarzutów kasacyjnych wymaga szczególnego zaakcentowania - powyższe uchybienia winny dotyczyć orzeczenia wydanego przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny w drugiej instancji. W kasacji nie można tym samym podnosić zarzutów kwestionujących orzeczenie pierwszoinstancyjne, gdyż celem postępowania kasacyjnego nie jest ponowne rozpoznanie sprawy i dublowanie kontroli rozstrzygnięcia sądu meriti. Wyjątkiem od powyższej zasady jest jedynie sytuacja, w której dojdzie do zaabsorbowania przez sąd odwoławczy uchybień popełnionych przez sąd a quo, tj. „kiedy to sąd odwoławczy nie uwzględni podniesionego w apelacji zarzutu lub nie dostrzeże zaistniałego uchybienia i wyda orzeczenie nadal obarczone błędem. Wówczas strona w kasacji może podnieść zarzut dotyczący wadliwego procedowania sądu odwoławczego, w którego następstwie doszło do przeniknięcia uchybienia sądu pierwszej instancji do orzeczenia sądu drugiej instancji” (zob. D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, *Kodeks postępowania karnego*. Tom II. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2022, art. 519). Zarzuty podnoszone w kasacji, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, winny zatem dotyczyć sposobu postępowania sądu ad quem oraz zakresu przeprowadzonej przez powyższy kontroli instancyjnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 lipca 2014 r., sygn. akt III KK 176/14, LEX nr 1483957).

Zwrócić należy również uwagę na ustawowy wymóg wykazania, iż podnoszone nadzwyczajnym środkiem odwoławczym uchybienia noszą znamię „rażących”, a zatem niewątpliwych, łatwych do stwierdzenia i charakteryzujących

się takim ciężarem gatunkowym, które mają zasadnicze znaczenie zarówno dla prawidłowości postępowania dyscyplinarnego, jak i wydanego rozstrzygnięcia. Podkreślić jednocześnie należy, iż „strona nie może ograniczyć się do wyrażenia ocen, iż czuje się zaskarżonym orzeczeniem pokrzywdzona, czy też do polemiki z ustaleniami faktycznymi, dokonanymi przez korporacyjny sąd odwoławczy lub do kwestionowania ocen dokonanych przez ten organ, bez jednoczesnego wskazania, które przepisy prawa zostały w toku korporacyjnego postępowania dyscyplinarnego naruszone i bez wykazania nadto, że naruszenie to miało charakter rażący” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 1 października 2004 r., SDI 7/04, LEX nr 568870.). Jak wskazuje się w judykaturze, nie każde bowiem naruszenie nosi znamień rażącego, a stwierdzone uchybienia nie skutkują niejako automatycznie koniecznością powtórzenia postępowania. O rażącym charakterze obrazy prawa nie decyduje bowiem oczywistość jego naruszenia, ale istotny wpływ na przebieg postępowania dyscyplinarnego lub prawidłowość wydanego rozstrzygnięcia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 marca 2010 r., SDI 1/10, LEX nr 1615615).

Przenosząc powyższe uwagi na grunt niniejszej sprawy Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, iż mimo mnogości podnoszonych naruszeń, kasację obrońcy obwinionego należało oddalić jako oczywiście bezzasadną.

W sytuacji natomiast, gdy wywiedziona kasacja jest oczywiście bezzasadna lub oczywiście zasadna, może zostać rozpoznana na posiedzeniu (art. 535 § 3 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych oraz art. 535 § 5 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych). W postępowaniu dyscyplinarnym radców prawnych znajduje nadto zastosowanie przepis art. 534 § 1 k.p.k., zgodnie z którym, jeżeli ustawa nie wymaga wydania wyroku, Sąd Najwyższy orzeka jednoosobowo, chyba że Prezes Sądu Najwyższego zarządzi rozpoznanie sprawy w składzie trzech sędziów (art. 74¹ pkt 1 powołanej ustawy). Zaznaczenia wymaga przy tym, iż w postępowaniu dyscyplinarnym radców prawnych postępowanie kasacyjne stanowi realizację prawa do sądu, o którym stanowi przepis art. 45 ust. 1 Konstytucji RP (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 25 czerwca 2012 roku, sygn. K 9/10, Lex nr 1168109).

Wadliwość pierwszego z formułowanych zarzutów sprowadza się przede wszystkim do jego formułowania w kierunku rozstrzygnięcia sądu meriti (przy tym uwaga ta pozostaje aktualna zasadniczo wobec wszystkich z podnoszonych przez autora kasacji zarzutów). Przyjęty przez autora kasacji sposób zredagowania zarzutów kasacyjnych czyni koniecznym przypomnienie, iż sygnalizowane uchybienia winny dotyczyć orzeczenia drugoinstancyjnego, a zatem sposobu postępowania sądu ad quem oraz zakresu przeprowadzonej przez powyższy kontroli instancyjnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 lipca 2014 r., sygn. akt III KK 176/14, LEX nr 1483957). Brzmienie przepisu art. 62² ust. 1 ustawy o radcach prawnych w sposób jednoznaczny wskazuje bowiem, iż kasacja w postępowaniu dyscyplinarnym dotyczącym radców prawnych przysługuje od orzeczenia wydanego przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny w drugiej instancji, w konsekwencji czego zarzuty kasacyjne muszą być skierowane wprost do orzeczenia sądu odwoławczego. Autor kasacji zdaje się natomiast nie dostrzegać istoty postępowania kasacyjnego, gdyż formułowane zarzuty zmierzają do powtórnej weryfikacji orzeczenia pierwszoinstancyjnego. Zasadniczym natomiast celem postępowania kasacyjnego nie jest – wbrew oczekiwaniom skarżącego – ponowne rozpoznanie sprawy i dublowanie kontroli rozstrzygnięcia sądu meriti. Nie sposób również pominąć, iż zarzut z punktu I stanowi w swej istocie powielenie zarzutu z punktu 5 odwołania, będącego przedmiotem kontroli odwoławczej, który zostały uprzednio zarówno wyczerpująco, jak i trafnie rozpoznany przez sąd ad quem.

Na uwzględnienie nie zasługiwały również zarzuty kasacyjne z punktu 2 i 3. Przypomnieć bowiem należy, iż skuteczne i poprawne zaatakowanie oceny dowodów przeprowadzonych w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, którą to ocenę zaaprobował sąd odwoławczy, winno opierać się o formułowanie zarzutów wskazujących na rażące naruszenie przepisów wyznaczających standard kontroli odwoławczej, czyli art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 stycznia 2024 r., II KK 554/23, LEX nr 3687088). W analizowanym przypadku sąd odwoławczy wyłącznie kontrolował zastosowanie przepisów związanych z postępowaniem dowodowym przez sąd I instancji. Uchybienie regułom określonych w art. 7 k.p.k. jest natomiast możliwe przez sąd

odwoławczy tylko wówczas, „gdy sąd ten prowadzi postępowanie dowodowe i czyni na tej podstawie własne ustalenia faktyczne” (zob. wyrok Sądu Najwyższego 17 kwietnia 2019 r., II KK 247/18, LEX nr 2664726), co nie miało miejsca w niniejszej sprawie, gdyż sąd ad quem przyjął ustalenia stanu faktycznego poczynione przez sąd meriti, nie czyniąc jakichkolwiek nowych i samodzielnych. Lektura części motywacyjnej podnoszonego zarzutu prowadzi natomiast do uznania, iż argumentacja obrońcy obwinionego stanowi jedynie próbę ponownego rozważenia prawidłowości poczynionych przez sąd I instancji ustaleń faktycznych oraz dokonanej przez powyższy oceny dowodów. Podnosząc powyższe uchybienia skarżący zdaje się nie respektować zasady, iż celem postępowania kasacyjnego jest kontrola sprawy pod kątem rażącego naruszenia przepisów przez sąd ad quem. Sąd Najwyższy nie jest natomiast zobligowany (a nawet uprawniony) do ponownej, niejako trzecioinstancyjnej oceny dowodów oraz weryfikacji dokonanych na ich podstawie ustaleń faktycznych wyroku sądu a quo (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 1 października 2020 r., V KK 353/20, LEX nr 3278031) i wbrew oczekiwaniom skarżącego nie dokonuje ponownej oceny dowodów ani ustaleń faktycznych, a do tego właśnie zmierzają analizowane zarzuty. Niezależnie od powyższego wskazać jednak należy, iż analiza poczynionych przez sąd odwoławczy ustaleń prowadzi natomiast do wniosku, iż ocena zgromadzonego materiału dowodowego została dokonana w sposób w pełni odpowiadający standardom określonym w art. 7 k.p.k., a sądowi II instancji nie sposób zarzucić bądź to biernej akceptacji oceny sądu meriti, czy też braku wszechstronności, jak również prowadzenia postępowania w sposób sprzeczny z zasadami obiektywizmu, prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego.

Na aprobatę nie zasługiwały również zarzuty dotyczące naruszenia prawa materialnego, tj. art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych (punkt 4 i 5 zarzutów kasacyjnych), które - ponownie - również nie zostały powiązane z mankamentami postępowania odwoławczego, gdyż brak jest stosownego zarzutu naruszenia art. 433 k.p.k. i art. 457 k.p.k. Odnotować wypada przy tym, że sąd od quem, utrzymując wyrok sądu I instancji, nie stosował wskazanych przepisów prawa materialnego. Zmierzając zatem do skutecznego zdezwuowania przyjętej wykładni prawa materialnego autor kasacji winien w istocie zarzucić sądowi II instancji

rażące naruszenie standardu kontroli odwoławczej, przez błędne odniesienie się do zarzutu naruszenia prawa materialnego, wykazując, dlaczego kontrola odwoławcza nie była prawidłowa, a orzeczenie nie może się ostać. Wymagałoby to jednakże innego niż zaprezentowany w kasacji zarzutu oraz jego uzasadnienia.

Zwrócić również należy uwagę na nieprawidłowość postulowanych wniosków kasacyjnych, gdyż autor kasacji formułuje wniosek o uniewinnienie obwinionego, domagając się jednocześnie uchylecia jedynie zaskarżonego orzeczenia, tj. wyroku sądu odwoławczego.

O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 70⁶ ust. 2 zd. 1 ustawy o radcach prawnych.

[M. T.]

[ał]